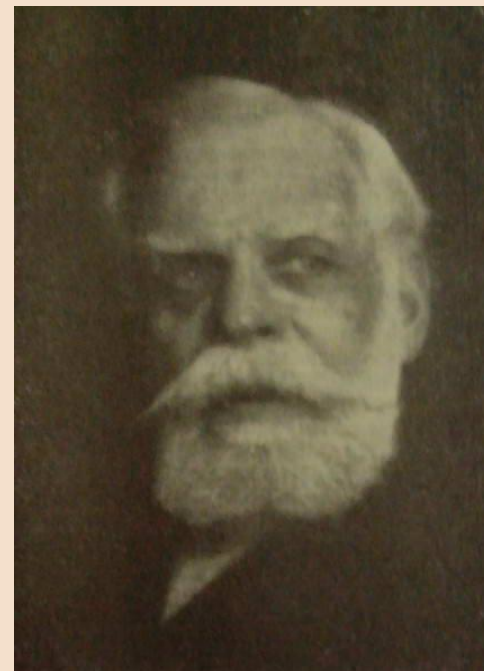

Сторічна історія боротьби за збереження заплавної у середній течії ріки Дніпра (1921-2021)

Олексій Василюк
Інститут зоології ім.І.І. Шмальгаузена
ГО “Українська природоохоронна група”

«Державний заповідник Дніпрової пійми «Конча-Заспа» був оголошений 29 грудня 1921 року, після 28 років зусиль його фундатора І.Н. Фалієва (починаючи з 1893 р.), і став першою природоохоронною територією, оголошеною зі статусом «заповідник» після створення Української РСР

Іван Никифорович Фалієв (1858-1924)

До створення Заповідника у заплаві Дніпра, на його місці вже існувала спеціалізована наукова установа Народного комісаріату земельних справ (далі – НКЗС) Української РСР – «Дніпровська біологічна станція», що займалася вивченням рибного населення та інших груп водних живих організмів у р. Дніпрі, а також проводила іхтіологічні і гідробіологічні дослідження на інших річках України на замовлення державних організацій.

Объявление.
Въ помѣщеніи эконома Кіево-Софійскаго митрополитанскаго дома, въодиннадцать часовъ утра двадцать пятаго числа текущаго іюня мѣсяца назначены торги на сдачу въ аренду рыбной ловли въ озерѣ **Заспа**, близъ р. Дибѣра, Кіевского уѣзда. Къ торгу приглашаются лица христіанскаго исповѣданія съ установленнымъ залогомъ. к 3-3 Р11748

7 лютого 1921 р. озера Конча і Заспа та прилеглі до них луки з лісом було передані Сільськогосподарському Науковому Комітету України (далі – СГНК) «для організації Досвідної Рибної Станції».

Тож на період з лютого по грудень 1921 року озера Конча і Заспа стали спочатку територією Дніпрянської біологічної станції, а саме її окремої частини – Рибної станції. Але цього ж року Дніпрянська станція увійшла до складу УАН, а Рибна станція лишилась у структурі Заповідника «Конча-Заспа», що був утворений в останні дні 1921 року як установа НКЗС.

Отож надалі одночасно розбудовувались дві «станції» – одна у Старосіллі (частина ВУАН) і друга в Заповіднику «Конча-Заспа» (Підрозділ СГНК).

З 1923 року по 1924 рік, за кошти, зароблені Заповідником з продажу сіна на березі озера Заспа для Рибної станції збудували лабораторію, яка стала на довгі роки найсерйознішою капітальною спорудою Заповідника і швидко причиною посягань багатьох господарських установ на територію «Конча-Заспа».

У. С. Р. Р.

НАРКОМЗЕМ

Державний Рибний Заповідник

Дніпрової п'ями

„КОНЧА-ЗАСПА“

31 дня ШОВТНЯ 1920 р.

Ч 87

КИЇВ

вул. Леніна (кол. Фундуклієвська) 46.

Телефон 12-17.

29 грудня 1921 року, колись орендована І.Н. Фалієвим земля була оголошена «Державним рибним заповідником» площею 150 десятин (163,875 га)., у підпорядкуванні НКЗС. Наказ про це видав НКЗС.

Першим заповідником, оголошеним після прийняття цього декрету і стала «Конча-Заспа» (до річі, на той час УРСР ще не приєдналась до СРСР).

29
ВИТЯГ З ПРОТОКОЛУ № 103.

засідання Колегії Наркомзема от 29/ХІІ-21 года.

ПРИСУТСТВО ВАЛИ: т.т. Владимиров, Качинский, Трилицкий;
представителя: Всеработавшеса - Саврыкин,
РКИ - Дьянов, Заведуючий Николаевским Губзем-
отделом - Девенштам, Заведуючий С.Х.Отделом
Резников, Заведуючий Отделом Колхозов -
Скрябник, представитель из заповедника "Аска-
ния-Поля" администр. т.т. Савченко, Бучушван,
Секретарь Рабочкома, секретарь ком. ячейки и
другие.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ тов. ВЛАДИМИРОВ

Секретарь тов. СОВОЛОВА.

С л у х а л и : 0 передаче рыбного заповедника "Конча-Заспа"
с прилежними к нему угодами С.Х. Научному
Комитету.

П о с т а н о в и л и : Учтивая громадное значение озера "Конча-
Заспа" протока "Липчик" урочища "Заспа"
Хотовской волости Киевского уезда, как места переселения ряда
пород рыб среднего течения Днепра, признать указанные
угоды с прилегающей к ним землей / лугами / в количестве
150 дес. государственными рыбным заповедником.
2/ Указанный заповедник с всеми угодами передать в
непосредственное использование С.Х. Научному Комитету при
Наркомземе для организации Центральной Опытной Рыбной стан-
ции.

3/ Категорически воспретить всякое вмешательство мест-
ных органов в работу Научного Комитета на территории запо-
ведника по использованию водоемов, лугов и прочих угодий.

28
Н А К А З

ПО НАРОДНЬОМУ КОМИСАРИЯТУ ЗЕМЕЛЬНИХ СПРАВ І
НАРОДНЬОМУ КОМИСАРИЯТУ ТОРГІВЛІ У.С.Р.Р.

УП-309.

№ 219/2907-1239

м. Харків.

На підставі постанови Раднаркому УСРР в 2-го цього липня
/ прот. № 12/674 / про передачу Наркомземом Наркомторгові УСРР
по лінії Рибного Тресту, всіх функцій в рибній справі.

1/ З відання НКЗС до відання Наркомторгівлі передається
такі установи: а/ Державну іхтіологічну дослідну станцію в
м. Херсоні та її філію в Одесі, б/ дослідну станцію рибництва
в м. Києві, в/ державні інспектури рибальства в Одесі,
Херсоні, Миколаєві, Запоріжжі, Генічеську, Мелітополі.

2/ Вищезазначені установи передаються зі всім їх штатом,
співробітників, кредитами наявними грошовими коштами, всіма при-
міщеннями, майном обладнанням та інвентарем / лабораторії, біб-
ліотеки, доглядні суда тощо /.
Заповідник "Конча-Заспа", що його було з'єднано з Київськю
дослідною станцією рибництва, залишається в віданні НКЗС з те-
риторією заповідника та тим майном, що стосується до функцій
заповідника по охороні та вивченню природи.

3/ Кредити та утримання установи в ІУ кв. 29/30 року
розасигновується Наркомземом безпосередньо по установах, що їх
передається.

4/ Рибну частину при секторі науково-дослідних установ
в НКЗС ліквідується, і всі справи та діловодство її передається
до Наркомторгівлі за окремим актом.

5/ Всі функції місцевих земельних органів щодо рибної
справи, з часу одержання ними цього наказу, передається їм, за
вказівками Наркомторгівлі, переколять до відання місцевих
того органів.

6/ Установи, що їх вказано в п.1 цього наказу, з часу
одержання його ними, вважаться за передані Наркомторгівлі
і надалі провадять роботу за розпорядженнями Наркомторгу.

ЗАСТ. НАРКОМЗЕМОПРАВ
УСРР

- СИДІРСЬКИЙ

ЗАСТ. НАРКОМТОРГІВЛІ
УСРР. - ЗАКОНДИРІН

З г і д н о: Подолецька

М. Сидорський

В Наказ закралось непорозуміння, вирішити яке не вдалось аж до дня ліквідації Заповідника, адже у п.2 значилось, що *«вказаний заповідник з усіма угіддями передається в безпосереднє використання С.Г. Науковому Комітету при Наркомземі для організації Центральної Дослідної Рибної Станції»*.

Таке формулювання створило хиткий ґрунт, на якому швидко проросла дилема: то все ж Рибна станція – структурна одиниця заповідника, чи Заповідник створений лише щоб збудувати Рибну станцію?

Та й станцію назвали *«Центральною...»*, що дало амбіції позиціонувати її як гідного конкурента академічній *«Дніпрянській...»* станції, яка на той час навіть приміщення не мала.

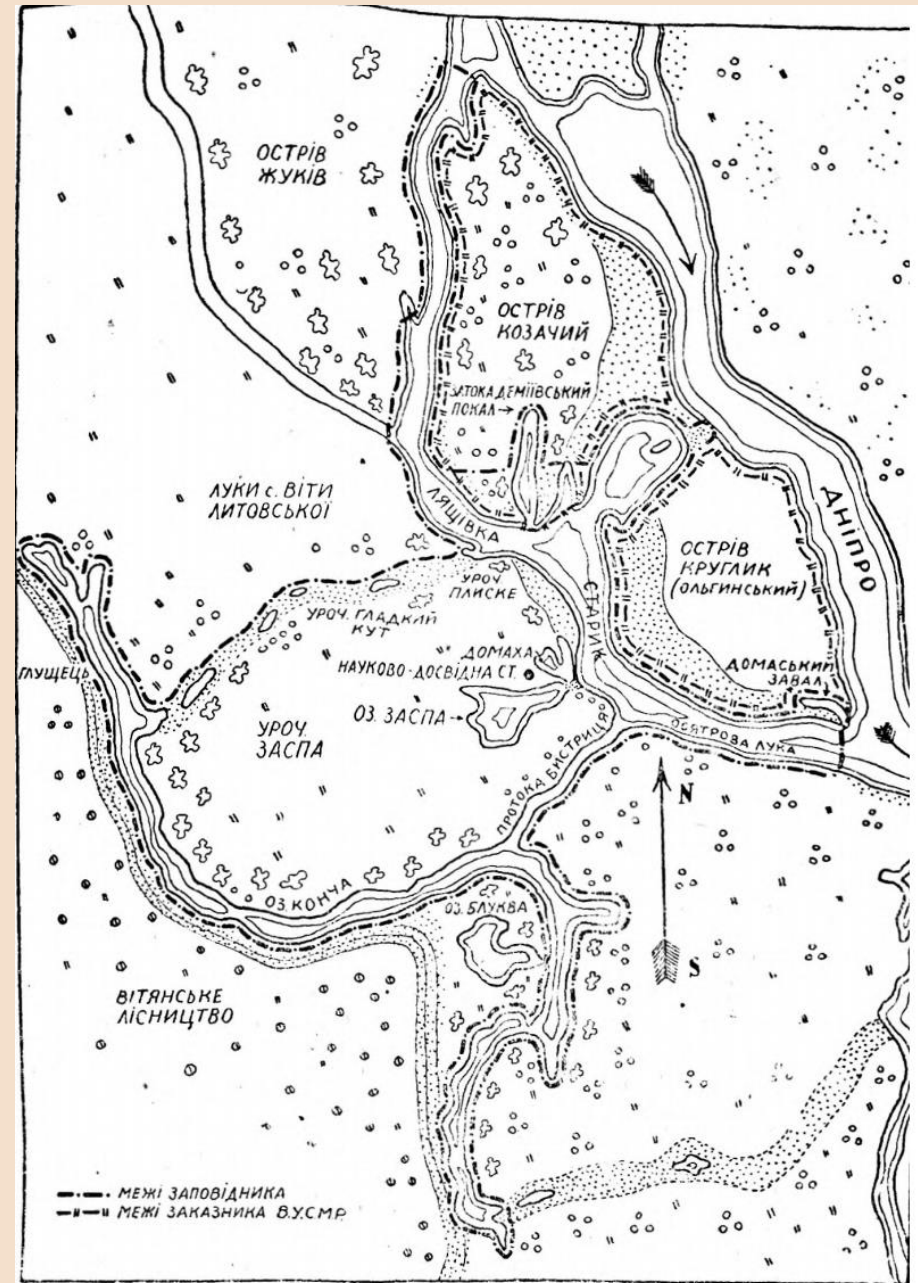
Для Дніпрянської станції, з її багаторічним досвідом роботи, та значним багажем наукових здобутків більш логічним виглядала ідея організаційного об'єднання станцій в одну

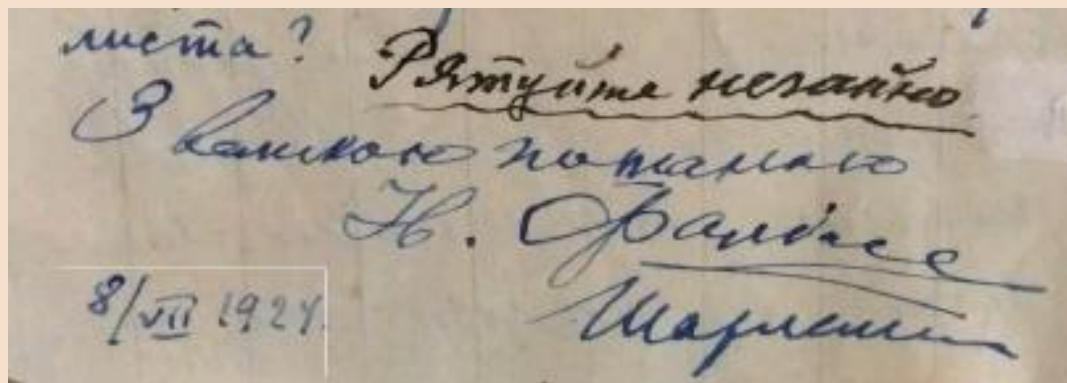
Можливо, початково невдалим стартом стало створення Заповідника документом НКЗС (бо ж Постанова Ради народних комісарів (РНК) про утворення Заповідника так і не відбулась). Всі інші заповідники у 1920-х утворювались шляхом прийняття декретів Ради народних комісарів (РНК) УСРР.

30 серпня 1922 року стосунки між Центральною рибною станцією і Бюро Рибознавства СГНК були урегульовані спеціальним Статутом, що був затверджений Радою НКЗС 9 вересня того ж року.

Статут визначав, що Станція має повну назву «Центральна рибна станція Бюро Рибознавства СГНК України» і організована «при заповідних озерах...».

У червні 1922 року Київський Губземвідділ самовільно приєднав заповідник до Голосіївського культрадгоспу, хоча чудово був поінформований про рішення НКЗС щодо оголошення заповідника і навіть вигнав з території сторожів Заповідника.

мета? Рятуйте несаїго
З вашого номера
Н. Франк
Шарлемань

8/11 1924

Відстояти Заповідник тоді вдалося лише завдяки щасливому випадку – на початку липня 1922 року до Києва прибув Народний комісар З.С. Клименко і Губземвідділ за доручення особисто Клименка прийняв постанову від 5 липня яка залишила заповідник у системі СГНК ЦДАВО України. Ф.1230. Оп.1(1923).Спр.1. Арк.148+зв.

Шарлемань Микола (Едуард)
Васильович (1887-1970)

7 березня 1923 ВУЦВК видав декрет «Про організацію управління рибними господарствами», згідно з яким рибні заповідники мали перейти в розпорядження місцевих органів Наркомпроду

У липні 1923 року Заповідник і Рибна станція уклали договір про розподіл сіна, отриманого з покосу в межах Заповідника.

Станція збудована коштами, отриманими з продажу сіна (75 000 грн в рік), та й працівники заповідника саме з цього ж сіна мали зарплатню, а отже прибутковість угідь виглядала більш ніж очевидною. Тож четвертий рік поспіль поновились спроби захопити територію «Конча-Заспи».

До 1926 року Заповідник не одержував з бюджету коштів та існував виключно за рахунок продажу сіна

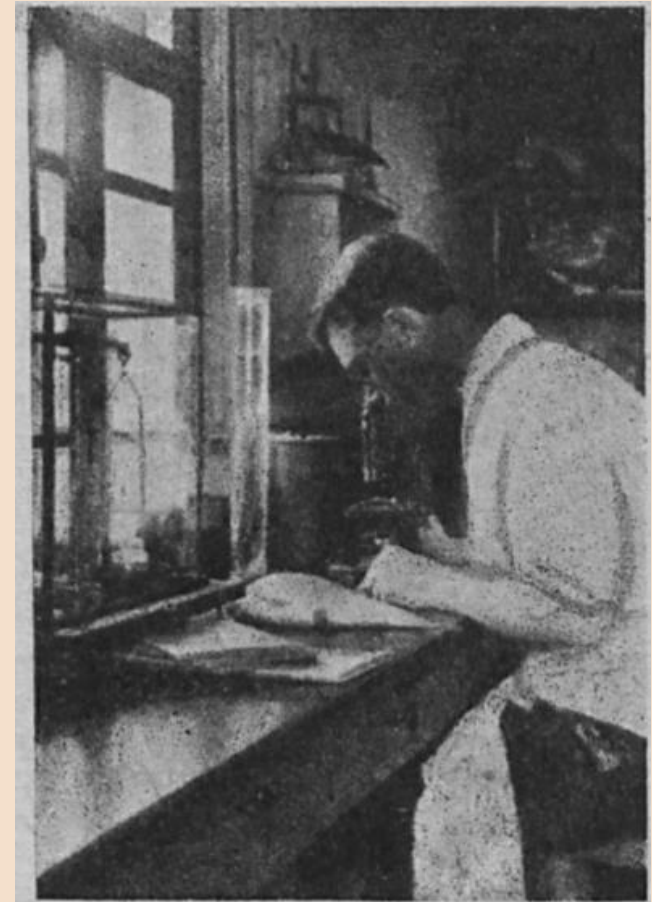
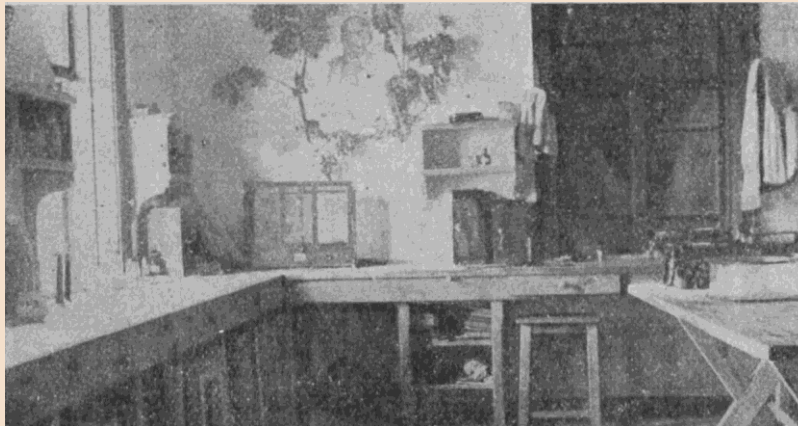
1924

Після завершення будівництва, Станція дійсно працювала як самостійна установа, поки Заповідник не сформував свої штати. Станом на 1924 рік директором Станції був І.Н. Фалієв, помічником директора – П.Завистовський, іхтіологом – проф. Д. Белінг, гідробіологом – Ю.Марковський, зоологом М. Шарлемань, також працював лаборант С. Дубкин.

1928

На цей час науковий персонал Заповідника і Рибної станції складався з директора М. Шарлеманя, консультанта проф. Д. Белінга, наукових робітників П. Завістовського, М. Марковського, М. Гримайловської та М. Овчинника.

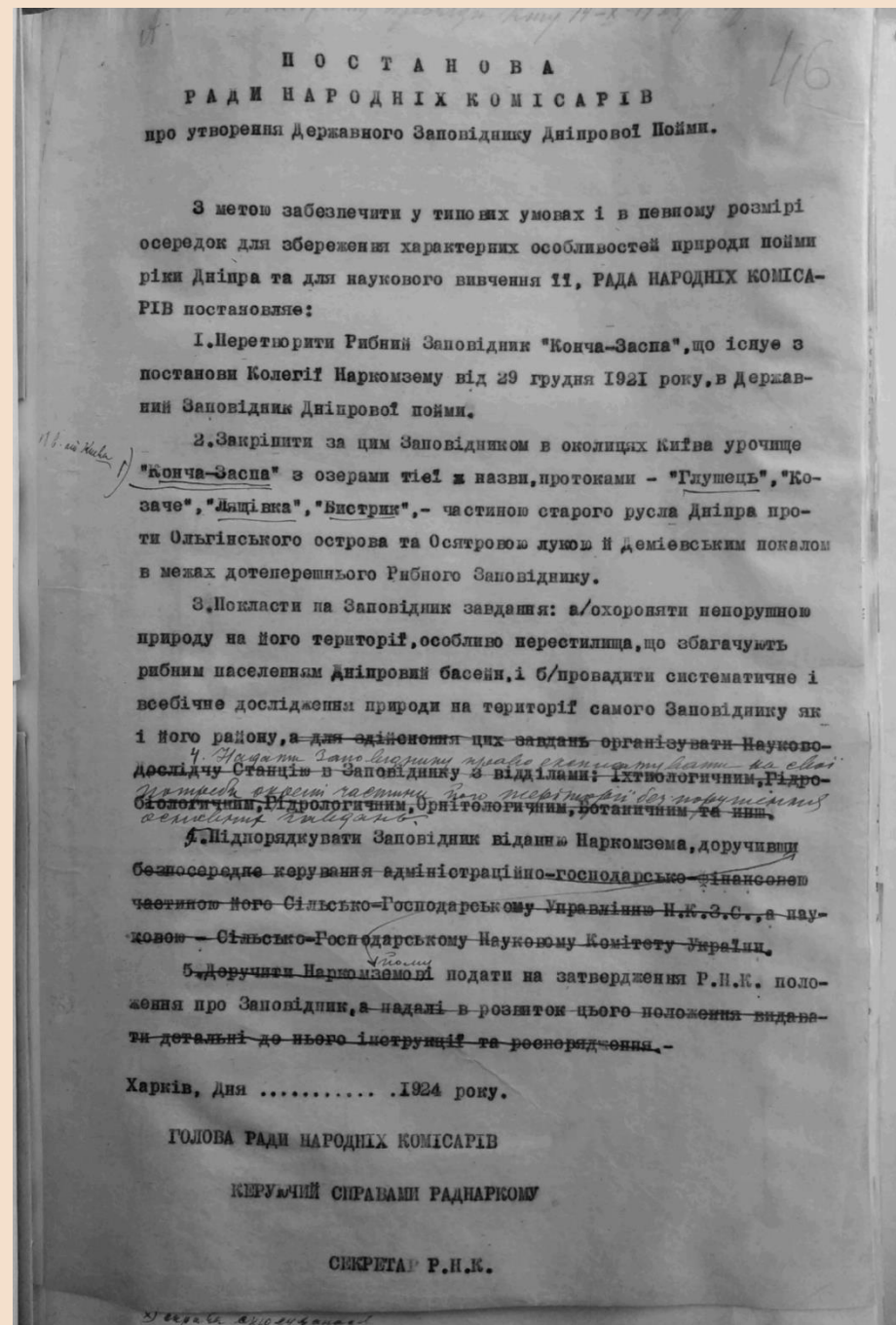
Того ж 1924 року СГНК розробив проект декрету РНК УСРР про перетворення Рибного заповідника «Конча-Заспа» на Державний заповідник Дніпрові пійми «Конча-Заспа-Лящівка», що мав пройти погодження всіх наркоматів.

Проект документу схвалив Рибний відділ та Сільськогосподарське управління НКЗС.

Крім того, 12 серпня 1924 року схвальну постанову прийняла Президія Всеукраїнського управління лісами (протокол №36/172, п.15).

В результаті на засіданні Президії СГНК 14 жовтня 1924 року схвалили проект Постанови .

Але постанова так і не була видана.

«Мудре царством Шарлеманя»

До 1930-х поняття «заповідник» значило суворо охоронювану територію, що не має втручання людини у природні процеси.

Проте у «Конча-Заспі» керувались уявленнями про активний менеджмент.

Наприклад взимку 1931 року у озерах Заповідника щодня прорубували ополонки (60 ополонок, розміром в 3 кв. метри, 9 ополонок в 6 кв. метрів і 3 — в 9 кв. метрів).

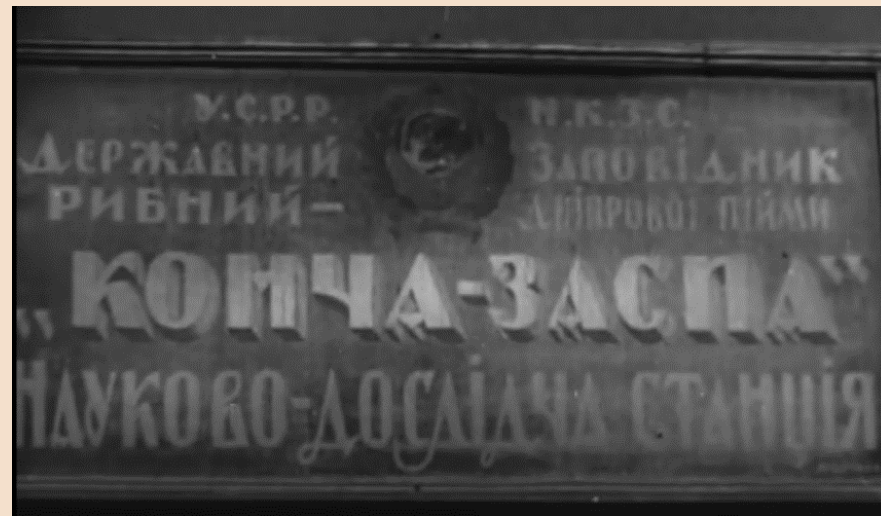
«Крім того, було зовсім звільнено від льоду протоку Бистрицю, що з'єднує оз. Кончу з Стариком. Ополонки зроблено одну від одної на віддалі 150 м, а по деяких загрозливих місцях на 75 та навіть 50 м. По кілька разів на день, не зважаючи на люті морози, хуртовини, завірюхи, вартові заповідника під доглядом лаборанта М. П. Баумана звільняли ополонки від льоду».

1927 року М. Шарлемань ініціював зміну назви «рибної» Станції при заповіднику на «науково-дослідну» Станцію, на зразок тієї що працювала при заповідникові «Асканія-Нова» (на цей час Шарлемань очолював не лише Заповідник а й Станцію, як підпорядковану установу).

Саме в ці роки в «Асканії-Нова» розпочинав роботу Степовий інститут екології на чолі з високопрофесійним очільником, одним з перших провідників в СРСР екології як науки – В.В. Станчинським.

Побачивши на власні очі роботу асканійських науковців під час двох експедицій до «Асканії-Нова» у 1927 році, директор заповідника «Конча-Заспа» М. Шарлемань перетворив його на справжню наукову інституцію.

«Збірник праць Державного рибного заповідника «Конча-Заспа»

Крім того, заповідник був базою для біологічних досліджень наукових та господарських установ .

1926-1931:

«Збірник праць Дніпровської біологічної станції»

«Труди фізично-математичного відділу ВУАН».

«Журнал біо-зоологічного циклу»

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

У. С. Р. Р.

НАРОДНІЙ КОМІСАРІЯТ ЗЕМЕЛЬНИХ СПРАВ
ДОСВІДНИЙ ВІДДІЛ

17-13313

**ЗБІРНИК ПРАЦЬ
ДЕРЖАВНОГО РИБНОГО ЗАПОВІДНИКА
„КОНЧА-ЗАСПА“**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ: М. Шарлемань,
проф. Д. Белінг, П. Кулініченко та К. Дітяр.

Том I

1928 р.

К И Ї В

MEMOIRS
OF THE STATE FISH RESERVATION „KONTCHA-ZASPA“

EDITED COLLECTIVELY by: M. Char-
lemagne, prof. D. Beling, P. Kulnitchenko and
K. Dichtiar.

Том I

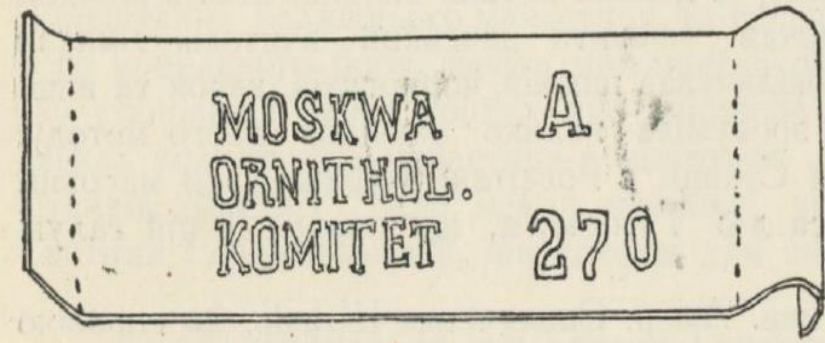
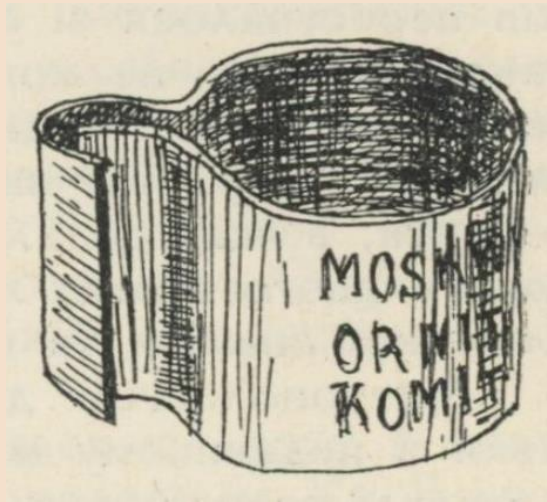
1928

K I E V

З 1927 року, з метою вивчення сезонних перельотів птахів, в Заповіднику розпочали кільцювання птахів алюмінієвими кільцями, які замовляли у Москві.

Планувалось, що заповідник стане центром кільцювання птахів під час сезонних міграцій на Дніпрі

Люблянці.
На в
будуть гр
За прик
Орнітолог
на важкі
припинил
Россітенс
дання ста
чити, що
свої роб
ним часо
лише іше

У Національному природничому музеї зберігаються збори, зроблені у заповіднику у 1927-1930 роках М. Шарлеманем, П. Бауманом, О. Кришталем, О. Браунером,

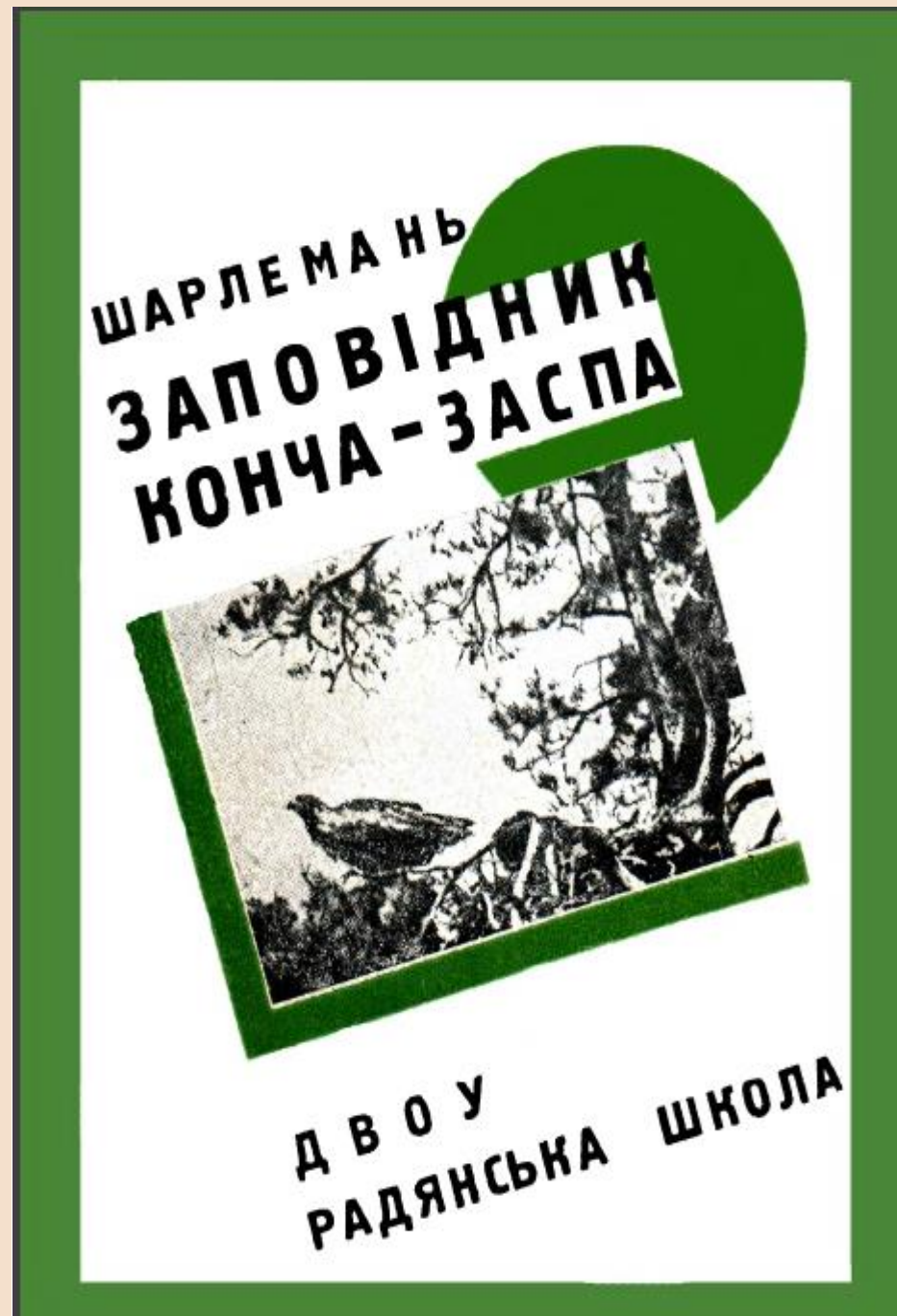

Заповідник «Дніпрової пійми»...

Можливо найважливішим, що нам вдалось з'ясувати під час підготовки цієї книжки – науковці, що працювали у Заповіднику «Конча-Заспа», прагнули стати центром вивчення фауни в умовах весняного водопілля. Навесні вони відмічали щоденні показники рівня води та поведінку тварин при її зміні.

Не зважаючи на порівняно непросту логістику відвідування Заповідника (біля 20 кілометрів слід було пливти човном з Києва), він мав значну популярність серед киян. Лише 1927 року його відвідало понад 500 екскурсантів (переважно науковці, художники та видатні постаті. Екскурсії проводились раз на 5 днів (5, 10, 15, 20, 25 та 30 числа кожного місяця), не більш, як 2-ма моточовнами відразу, з тим, щоб загальна кількість екскурсантів не перебільшувала 100 осіб в один день. Перепустки в заповідник видавали в Укртурі, повідомляючи кожного разу адміністрацію Заповідника про склад екскурсантів (підприємство, вік та ін.), час виїзду тощо.

Не менш важливою була робота з популяризації «Конча-Заспи» для місцевого населення.

Для жителів сіл Віта Литовська (нині – Чапаєвка), Хотів, Лісники, та Підгірці, чиї сіножаті прилягали до заповідника, Заповідник влаштовував лекції.

Також проводились екскурсії в Заповідник Дніпром для журналістів та науковців.

В садибі Заповідника було упорядковано музей місцевої природи (упорядкував К. Діхтяр) та бібліотеку (упорядкував її М. Овчинник).

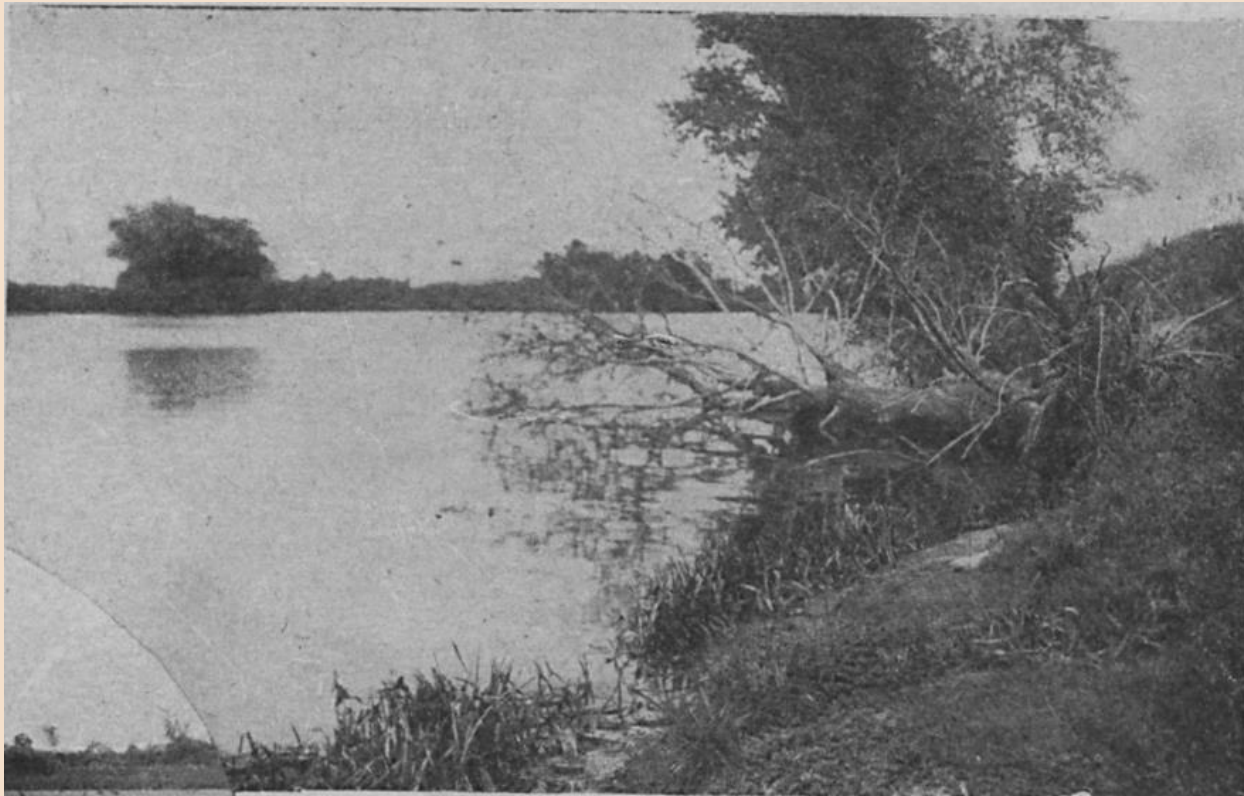
Бібліотека містила понад 500 книжок з іхтіології, гідробіології та охорони природи.

1928 року в «Конча-Заспі» знімався чотирьохсерійний документальний кінофільм УФКУ, що згодом демонструвався навіть на ігровому екрані (в тому числі – 5 місяців поспіль у Ленінграді) і став першим документальним фільмом про охорону природи в СРСР.

Крім краєвидів природи, фільм демонстрував науковців науково-дослідної станції Заповідника за роботою.

1931 року «Київська кінофабрика Українфільму» випустила фільм М.В. Шарлеманя та П.О. Єзерського «Бобер на Україні», який також був відзнятий у заповіднику .

З 1929 року на заміну розквіту прийшло руйнування.

Ще 1928 року, коли була заснована ювілейна комісія до святкування 10-річного ювілею ВУАН, до якого планувалось залучення Заповідника.

Після неочікуваної смерті президента ВУАН Д.К. Заболотного 15 грудня 1929 р., вплив НКО УСРР на підготовку ювілейних заходів посилився.

Апарат ВУАН пережив «чистку», в результаті чого роботи з підготовки ювілею були повністю зупинені.

22 березня 1931 р. ЦК КП(б)У в контексті розгляду «справи Українського національного центру» – осередку діяльності академіка М.С. Грушевського – офіційно скасував відзначення ювілею Академії.

Державний Заповідник „Конча-Заспа“. Річка Бистриця.

Комісія, що була створена для розмежування Заповідника і Станції здійснила обстеження 28 серпня 1930 року і в результаті констатувала, що «внаслідок своєї роботи заповідник набув певного авторитету як в Союзі так і за кордоном. Доповідь про нього ставилися на Міжнародному конгресі по охороні природи (Люксембург 1925, Брюсселі 1928), на Всесоюзних з'їздах III та IV, Всесоюзному з'їзді зоологів, анатомів та гістологів, на Міжнародному з'їзді зоологів (в Римі) , в наукових центрах (ВУАН, СГНК), керівних установах... Результати наукової праці заповідника надруковано в 1-числі «Збірника праць». Низку розвідок надруковано в виданнях СРСР та за кордоном» .

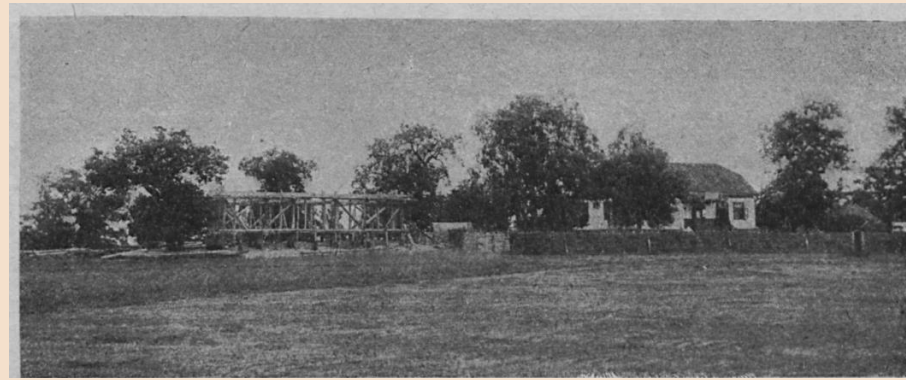

На озері заповідника «Конча Засла». Видно далі будинки заповідника.

З початку 1929 року Заповідникові довелось ставити собі не лише природоохоронні, а й господарські задачі.

«Державному заповідникові «Конча-Заспа» життя ставить нове завдання: від пасивної ролі в справі збільшення рибних багатств Дніпра, шляхом охорони риби, перейти до активного наступу – штучного розпліднення деяких видів риби. На 1928-29 операційний рік заповідникові на рибницький асигновано з державного бюджету 8000 крб. та передбачається одержати з місцевого бюджету 13 тисяч крб. , а разом 21.000.000».

Відразу після появи фінансування на риборозведення, у серпні 1929 Уккрадгоспоб'єднання подало до Окрплану клопотання про те, щоб їм віддали заповідник, оскільки наче його і не існує (щоправда, цей черговий закид залишився проігнорованим).

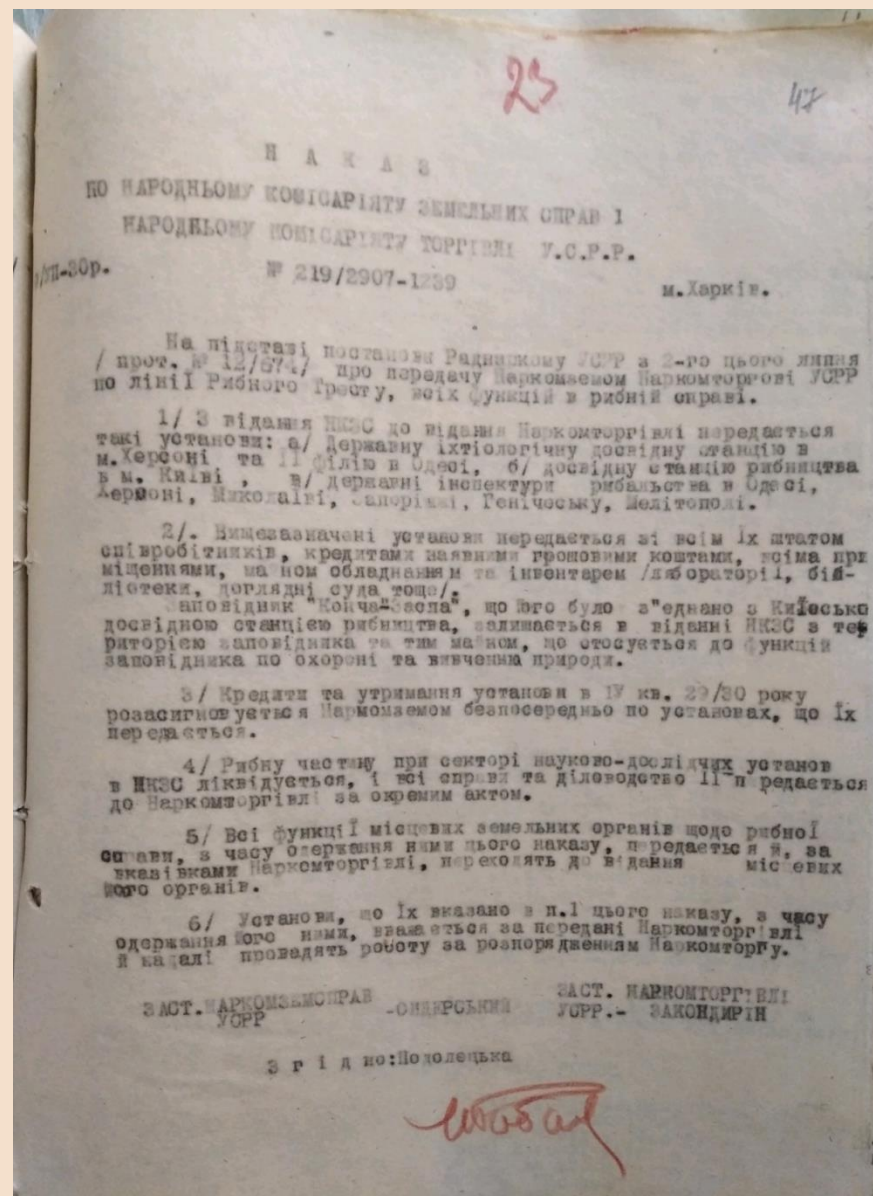
Лише 1929 року в озера Заповідника було випущено біля 300 000 малька коропа 1929 року планувалось випустити в оз.Заспа до 800000 цьоголіток коропа, отриманих від розплідників в Києві. Вже восени підрощених мальків мали випустити у основне русло Дніпра. У наступні роки передбачалося збільшувати випуски молодого коропа щороку на 75000-100000 особин.

Події 1930 року виявились найстрімкішими за всю історію Заповідника

16 березня Заповідник і Станцію поєднали, 29 квітня – визначили головною Станцію, а 9 липня передали їх разом всистему Наркомторгу.

Але 26 вересня Заповідник і Станцію знову роз'єднали на дві окремі установи, підпорядкувавши Станцію – Заповідникові.

Також рішенням від 25 вересня до Заповідника включили квартали 12, 23 та 27 Вітяно-Трипільського лісництва (157,5 га) та частини кварталів 12, 15 та 18 (47,6 га), за винятком будівель лісгоспу що поки тимчасово мали залишатись та тій же території до перенесення їх за межі Заповідника. На цей час цими ж приміщеннями користувалась варта Заповідник

Проект такої постанови про утворення заповідника , розроблений в УКОПП, передбачав, що в Заповіднику буде заборонена будь-яка господарча діяльність і що він буде базою для дослідної роботи наукових інститутів. Завданнями Заповідника мали бути:

- а) охороняти непорушену природу на території Заповідника;
- б) провадити систематичне і всебічне дослідження природи на території Заповідника та його району;
- в) відновлювати «стару фауну» середньої течії Дніпрової заплави та акліматизувати нові види рослин та тварин.

Також, у проекті Постанови було зазначено, що Заповідник є науковим закладом .

Наказ по Наркомзему та Наркомторгу УСРР №337/3025-285 від 26 вересня 1930 року визначив, що «Конча-Заспа» – **Комплексний заповідник державного значення, створений з метою охорони та вивчення природи.**

Рибна станція працює на території Заповідника, для чого їй передається будівля та лабораторне майно для вивчення риби. Зарплатня виплачується з коштів НКЗС.

Впродовж осені 1930 року Рибна станція неодноразово зривала розподіл майна.

Також Київський лісгосп відмовився виконувати наказ НКЗС про приєднання до заповідника частини Вітяно-Трипільського лісництва, посилаючись на те, що Наказ не уточнює на яких умовах квартали передаються Заповіднику (хоча Укрдержліс погодив цей Наказ).

В результаті розподілу «порівну» не відбулось і лабораторія із переважною більшістю всього інвентарю залишилась за Станцією.

Крім проблем з майном, внаслідок розділення Заповідник втратив весь науковий штат та адміністративний апарат, окрім директора, що одночасно провадив роботу по зоології, а також виконував роль препаратора і варти.

Врешті-решт один М. Шарлемань виконав самотужки всі плани заповідника за 1930 рік.

1931 року, з дня, коли М. Шарлемань полишив посаду директора і зайнявся лише наукою та популяризацією охорони природи.

Керувати Заповідником призначили Гаврила Васильовича Ворохова (1903 р.н., що мав лише незакінчену середню освіту).

Олекса ЮЩЕНКО

МУДРЕ ЦАРСТВО ШАР- ЛЕМАНЬ

Микола Феніку, лікарка.

ЛІПЕНЬ.

Фотограф Г. Селевинського.

ста і сільського виховання, викликали щоразу особливе солодке замирення серця.

Автор цих із року в рік ведених нарисів із життя української природи — Микола Васильович Шарлемань, один з найбільших знавців української фауни.

Микола Васильович — автор вагиско-вої збірки про природу «Весна-літня».

— Аж до самої Жовтневої революції Конча-Заспа належала монастиреві. А знаєте, яку площу вона займає? Не знаєте?

Загальна площа сімсот дев'ять гектарів. Луки дійсті сороч два гектари, частково покритих дубовим гасом та вербовими заростями... Дійсті вісімнадцять гектарів водної площі, дійсті два — сос-

— Мабуть, грози звалила. Професор посміхається від такого припущення і розповідає про життя бобрів. А в поета вийрїкає нова строфа:

Ось підтята деревина
Повалилася на воду.
Це нова сім'я бобрини
Тут попоралась до складу.

Гай, гай! Далішняло ж це було... Поет любив рибальство і мисливство. Але

¹ Озера-заповідники недалеко Києва. Автор

² Відомий київський природник. Автор.

³ Відомий київський мисливець та рибалка. Автор.

Державний лісостеповий заповідник, довкола могили Тараса Шевченка (тепер – Канівський природний заповідник).

1932 року виникла ідея об'єднати зусилля обох заповідників, розташованих у середній течії Дніпра.

10 листопада 1932 р. Президія ВУАСГН дійсно постановила об'єднати заповідники, але уже 15 березня 1933 р. скасувала своє рішення як несвоєчасне і недоцільне, мотивуючи це тим, що згадані заповідники *«різнохарактерні»*.

Також 15 липня 1933 р. на засіданні УАН було прийняте досить дивне рішення *«дати згоду на обмін заповідника в Старосіллі на заповідник в Конча-Заспі»*. Жодних інших згадок про цей процес нам не відомо, та можна лише припускати, що створений 1932 року заповідник «Гористе», що постав в районі с. Старосілля на базі приміщень Дніпрянської біологічної станції, пропонувалось залишити немов на «заміну» заповідникові «Конча-Заспа»

Президія ВУАСГН видала Постанову від 29 грудня 1933 року «Про злиття заповідників Конча-Заспа і Лісостепоного». Новоутворений заповідник отримав назву «Середньодніпровський лісостеповий»

12-14 жовтня 1933 р. проходила Перша Всеукраїнська конференція державних заповідників системи Всеукраїнської академії сільськогосподарських наук Наркомзему

Визнано «відсутність повних заповідних ознак заповідника «Конча-Заспа», тому він не є абсолютний заповідник природньо-комплексного чи спеціалізованого значення та входить в зону діяльності Державного лісостепового заповідника імені Т.Г. Шевченка як окрема мікро-зональна одиниця... Конференція вважає окреме існування цього заповідника недоцільним та необхідніш прикріпити його на стан опірного пункту до Державного Лісостепового заповідника імені Т.Г. Шевченка». Особливо цинічно виглядає те, що ця руцнівна резолюція начебто прийнята самими заповідниками.

У «Висновках» для заповідника «Конча-Заспа» новим напрямком стала *«іхтіологія з експериментальним птахівництвом».*

З 1934 року, після переміщення столиці з Харкова до Києва, в «Кончі-Заспі» почалось будівництво урядових дач (сучасні президентські дачі). Для заповідника це рішення було фатальним, адже «Конча-Заспу» вивели з складу Середньодніпровського заповідника і з підпорядкування ВУАСГН та передали на баланс Господарському відділу ВУВЦК.

Віце-президент ВУАСГН М. Варфоломійєв спробував захистити заповідник, Невдовзі після цього і сам М.Т. Варфоломійєв був репресований та засуджений до вищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією всього належного йому майна

У. С. Р. Р.

ДЕРЖАВНЕ ПОЛІТИЧНЕ УПРАВЛІННЯ

Сектор Д. П. У.

Рай(Міськ.)Відділок Д. П. У.

СПРАВА № 1053/85

По обвин. *Станчинського В. В.*

Речеві докази № _____

ПОЧАТО _____ 1933 р.

СКІНЧЕНО _____ 1933 р.

Згідно з бр _____

_____ 1933 _____

зп № **208744**

На с. справе жінку не направити. Відповідальність за _____ через ОСВ. Відповідальність за _____ зазначеного покладатись на _____ Відділка І на осіб, що ведуть _____

Звинувачення у тому, що саме тут, у Заповіднику Конча-Заспі, готували загони для збройного перевороту в СРСР, було більш ніж достатнім, щоб припинити будь-які розмови про його поновлення.

Безрезультатним виявилось і прохання у 1938 р. президента АН УРСР О.О. Богомольця до українського уряду передати «Кончу-Заспу» у підпорядкування Академії наук та ще одна аналогічна марна спроба 1944 року .

Єдиним вченим, що продовжував публікувати наукові праці про Заповідник лишався ентомолог О.П. Кришталь, що працював у ньому з 1932 по 1934 рік. Включно до 1956 року він публікував наукові статті, і навіть книжки про ентомофауну заповідника, чітко називаючи його – Заповідником «Конча-Заспа».

КИЇВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. Т. Г. ШЕВЧЕНКА

О. П. КРИШТАЛЬ

МАТЕРІАЛИ
ДО ВИВЧЕННЯ ЕНТОМОФАУНИ
ДОЛИНИ СЕРЕДЬНОГО ДНІПРА

I

ВИДАВНИЦТВО
КИЇВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ім. Т. Г. ШЕВЧЕНКА
Київ, 1949

МІНІСТЕРСТВО ВИЩОЇ ОСВІТИ УРСР
КИЇВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. Т. Г. ШЕВЧЕНКА

О. П. КРИШТАЛЬ

ЕНТОМОФАУНА
ГРУНТУ ТА ПІДСТИЛКИ
В ДОЛИНІ СЕРЕДНЬОЇ ТЕЧІЇ
р. ДНІПРА

ВИДАВНИЦТВО
КИЇВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ім. Т. Г. ШЕВЧЕНКА
1956

Рибну станцію організаційно було поєднано з Дніповською 1930 року.

Рішенням Президії ВУАН 13 лютого 1934 р. (незадовго до ліквідації Заповідника) Дніпровська станція була перетворена на Гідробіологічну станцію АН УРСР.

В травні 1939 року сесія Академії наук Української РСР прийняла рішення про перейменування Гідробіологічної станції в Гідробіологічний інститут.

І вже за рік було прийняте остаточне на цей час рішення про створення Інституту гідробіології (Постанова Ради народних комісарів УРСР №696 від 23 травня 1940 р.), що існує незмінно до нашого часу.

МИШОЛОВКА

КОРЧУВАТЕ

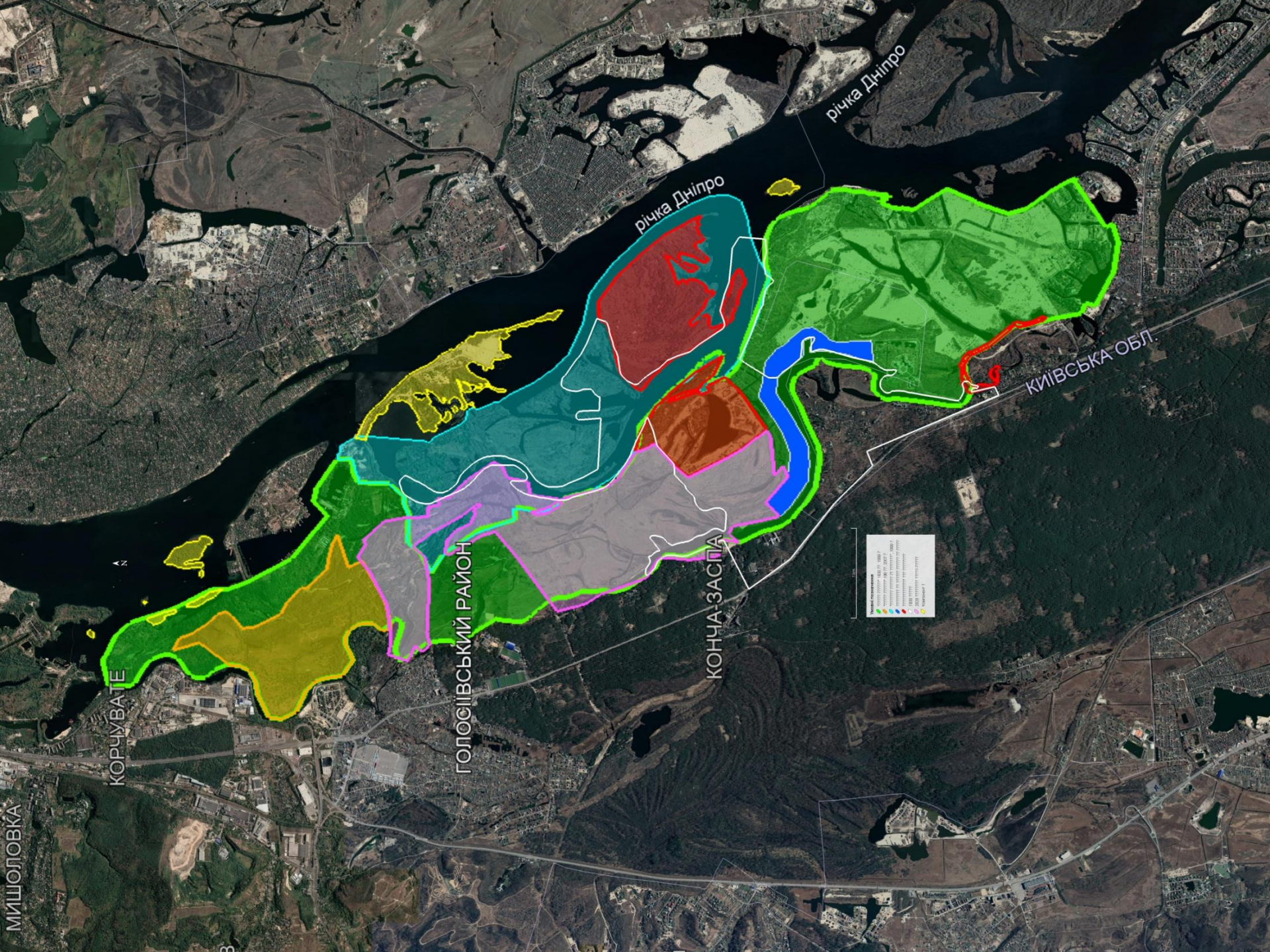
ГОЛОСІВСЬКИЙ РАЙОН

КОНЧА-ЗАСТІА

річка Дніпро

річка Дніпро

КИЇВСЬКА ОБЛ.

Дякую за увагу!